Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй орган

1940 оной апрелиин 27 суббота № 97 (3098)

Сэн 10 мүнгэ

СССР-эй Үһан-Сэрэгэй Флодой начальнигуудай составые, улаанфлодцуудые ба улаанармейцүүдые шагналга

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол финскэ сагаангвардейцинэтэй тэмсэлэй фронт дээрэ командованиин боевой даабаринуудые жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэйнь ба тэрэ зуураа шэн габьяа ба баатаршалга гаргаһанайнь түлөө Үһан-Сэрэгэй Флодой начальнигуудай, улаанфлодцуудай ба улаанармейцүүдэй составые, начальнигуудай состава ба гражданска учреждениинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй бүлын члениүүдые — 2091 хүниие СССР-эй орденууд ба медальнуудаар шагнаба.

Ленинэй орденоор — 27 хүн, „Улаан Туган" орденоор — 423 хүн, „Улаан Одон" орденоор — 545 хүн, „Хүндэлэлэй Тэмдэгэй" орденоор — 109 хүн, „Отвагын түлөө" медальнар — 225 хүн, „Боевой габьянуудай түлөө" медальнар — 715 хүн, „Ажалай отличиин түлөө" медальнар — 47 хүн шагнагдаа.

Бухы шагнагдагшадай нэрын список „Красный флот" гэжэ газетэдэ тунхаглагдаха байна.

Зүүн районуудта социалистическэ газартаряалангай шэнэ дээшэлэл тээшэ

Сибирь—захагүй үргэн дайда ба барагдашагүй ехэ баялигуудай хизаар. Царска правительство хадаа энэ баян хизаарые амидыруулан хэрэглэжэ шадаагүй, шадахагүйһөө байтагай, хүсөөшьегүй байһан юм.

Большевигүүд хадаа Сибириие бодотооронь шэнэдхэн байгуулагша болоно выступалһан байна. Манай парти болбол энэ баян хизаарые амидыруулхын ба һэргээн бодхоохын түлөө революционно оролдолготойгоор тэмэсэһэн байна. Гала губинуудаар ба үсхэн [illegible]ганууд соо заводуудгигантнууд ба шэнэ городууд ургаа. Захадаа хүрташагүй үргэн [illegible] хадаа түмэр замай ба [illegible]ционно магистральнуудаар [illegible]рэн. Тракторнууд ба комбайнуудай моторнуудай [illegible] поленуудые сууряатуулна.

Сибирь—социалистическэ газартаряалангай хизаар болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ, Алтайска ба Красноярска хизаарнуудай, Новосибирскэ ба Омско областьнуудай [illegible]енууд дээрэ 47.000 тракторнууд, 23.000 комбайнууд, [illegible]2.000 автомобильнууд хүдэлмэрилөө. Сүлөөтэ социалистическэ [illegible] ба түрүү техника хадаа зүүн районуудай хүдөөажахын продукт үгэлгыень нилээд дээшэлүүлэө. 1928 онһоо 1938 он хүртэр—10 жэлэй торшо соо Челябинска, Омско ба Новосибирскэ областьнуудта, Алтайска ба Красноярска хизаарнуудта ороо-һото культуранууудай ургаса, дунда [illegible]шээгээр гектар бүриин 9,5 центнер байһанаа, 13 центнер хүртэр ургаа. СССР-эй зүүн районуудахи тарилгын площадь хадаа, дайнай урда тээхи үетэй харюулбал, хоерһоо үлүү дахин ургаба. Гансал хоёрдохи табанжэлэй торшо соо 7 миллион шахуу гектар шэнэ газар ашаглагдаа. Советскэ засагай жэлнүүдэй торшо соо тарияанай бухы ургасань 4 дахин ургаһан ба 1938 ондо нэгэ хахад миллиард пуд болоһон байна. Колхозно байгуулалтын [illegible]лтануудай результадууд иимэ.

Эдэ бүгэдэ болбол Сибириин баялиг аргабайдалнуудые үргэлжэ хэрэглэлгын эхинь гээшэ. [illegible] аргабайдалнууд үнэхөөрөө [illegible]ехэ.

«СССР-эй зүүн районуудай: Алтайска ба Красноярска хизаарнуудай, Новосибирскэ, Омско ба Челябинска областьнуудай; Акмолинска, Павлодарска, Хойто-Казахстанска, Семипалатинска ба Зүүн-Казахстанска областьнуудай колхозууд ба совхозуудта тарияанай ажахые саашадань дээшэлүүлхэ тухай» ССР Союзай Арад. Комиссарнарай Соведэй ба ВКП(б)-эйн Центральна Комитедэй, [illegible]ээр „Правдада" толилогдоһон [тог]тоол болбол СССР-эй зүүн районуудай колхозууд ба совхозуудта, баялиг газарые эрхимээр [ашаг]ладаг ба тэрээн дээрээ ехэ [ургаса] ургуулан абадаг болохо [зорил]гада зорюулагдана. 1943 ондо тарияанай валовой сборые 1 миллиард 875 миллион пуд болго-[хо]—ехэ ба харюусалгата зорилго [зүүн] районуудай урда табигдаба.

[Эн]э зорилгые амжалтатайгаар [дүүргэ]хын тулада, зүүн районуудай хүдөө ажахые хүтэлбэрилэгдэхи [ехэ]эно дутуунуудые зайсуулхань [шух]ала байна. Энда намарай пар [хахалал]гын план жэлһээ жэлдэ [дүүр]гэгдэнэгүй. Пар элдүүрилгэ [доодо] хэмжээдэ байһаар зандаа. [Ороо]һото культуранууд хэдэн жэл [соо нэ]гэл газартаа дахин таригдаад, [эн]э хадаа полиин буртаг үбһөөр дүүрэхэ ябадалда хүргэнэ. [Тар]илгын болзор удаарана, ургаса [хура]лгын үедэ ехэ гээгдэл болоно. [Агротех]никын заабаринуудые [ан]хаар сахингүйгөөр, хүдөө ажахын ургацань ябуулжа болохогүй [з]үүн районуудай партийна ба советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй мэдэхээр болоо.

Хэрбээ газарай хүриһэн зүбөөр элдүүрилэгдэдэггүй һаань, хүдөөажахын хүдэлмэрниүүдэй болзорнууд сахигдадаггүй һаань,—түрүү агротехникые хэрэглэхэ тухай хөөрэлдөөн дэмы хооһон юумэ гээшэ гэжэ баһал ойлгохоор болоо.

Зүүн районуудта тарияа абалгые дээшэлүүлгын научна үндэһэтэй, бүри тодорхой программа СССР-эй Совнаркомой ба партиин Центральна Комитедэй тогтоол соо үгтэнэ. Энэ тогтоол болбол колхозууд ба совхозуудай онсо өөрэ байдалые ба аргабайдалыень хараада абан, тэдэнние тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ искусствода манай кадрнуудые һургана.

Зүүн районуудта ойрын гурбан жэлэй торшо соо тарилгын газарай площадиие 4.345.000 гектараар үргэдхэлгэ ба ороо-һото культуранууудые тариха газарай площадиие 1942 ондо 18.830.000 гектарта хүргэлгэ—иимэ зорилго хадаа имагта тэмо механизированна социалистическэ газартаряалангай бэелүүлжэ шадахаар зорилго гээшэ.

Гэбэшье, тарилгын площадиие үргэдхэлгэ болбол һайтар бодогдоһон ба зайлашагүй дүүргэгдэхээр агротехническэ хэмжээнбуулганүүдэй системээр бүхэлэгдэхэнь шухала байна. Ойрын гурбан жэлэй торшо соо бухы колхозууд ба совхозууд хадаа зүб севооборотдо орохо ёһотой. Энэ жэлдэ иимэ севооборотдо 2650 колхозууд ба 115 совхозууд орохо уялгатай.

Хабарай культуранууудай тарилга болбол 1941 онһоо эхилээд, гол түлэб ба 1943 онһоо хойшо имагта намарай пар дээрэ таригдадаг болохо ёһотой. Парые ба намарай парые гүйхэнөөр хахалалга хориглоно, газарай хүриһые элдүүрилгэ хадаа хутагатай плугуудаар аад, 20-23 сантиметрһээ гүйхэн бэшээр хэгдэхэ ёһотой. Хуряалгын хүдэлмэриие хүнгэдхэхын тулада, хабарай шэниисын хоёр сортнуудые—бүри эртэ ба бүри орой эдеэшэхэ болзорнуудтайгаар тарихыень колхозуудта ба совхозуудта дурадхагдана.

Сибирскэ газартаряалангые, агротехникын тогтоогдомол аргануудые зайлашагүй сахилгын үндэр һуури дээрэ, үнэхөөрөө түрүү ба культурна газартаряалан болголго—энэ хадаа тарияанай ургасые дээшэлүүлгын зам мүн.

Хүдөө ажахыда ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ — тарияанай ажахые дээшэлүүлхэ условинуудай нэгэн!

Ургасын планиие үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө нэмэлтэ ажалта үдэрые колхозниугуудта, звеноводуудта ба бригадирнуудта тоололго хадаа ургасые дээшэлүүлгэдэ нилээд ехэ үүргэ эзэлхэ байна.

Тарияа үйлэдбэрилгые ехэдхэхын түлөө тэмэсэлдэнь зүүн районуудта ехэ туһаламжа үгтэнэ. Энэ жэлдэ эдэ районуудта 4490 тракторнууд ба бусад хэдэн олон хүдөөажахын машинанууд ба шагтагалха зэбсэгүүд эльгээгдэхэ байна.

Мүнөө бухы хэрэг хадаа зүүн районуудай партийна ба партийна бэшэ большевигүүдһээ дулдыдаха байна, парти ба правительствын даабаринуудые эршэмтэйгээр дүүргэлгэдэ үргэн масса колхозниугуудые, МТС ба совхозуудай хүдэлмэришэдые элсүүлжэ шадаһанһаа дулдыдаха байна.

Тарилгын хүдэлмэриинүүдые тогтоогдоһон болзор соонь дүүргэлгэ, тэдэниие дээдэ шанартайгаар үнгэргэлгэ—зүүн районуудай түрүүшын ээлжээнэй зорилго.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

ХРОНИКА

ССР Союзай Совнарком болбол ССР Союзай Госбанкын правлениин түрүүлэгшын нэгэдэхи орологшоор нүхэр А. С. Чистяковые [томил]бо. (ТАСС).

СССР-эй зүүн районуудай: Алтайска ба Красноярска хизаарнуудай; Новосибирскэ, Омско, Челябинска областьнуудай; Акмолинскэ, Павлодарска, Хойто-Казахстанска, Кустанайска, Семипалатинска ба Зүүн-Казахстанска областьнуудай колхозууд ба совхозуудта

Тарияан ажалые саашадань дээшэлүүлхэ тухай

ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй ба ВКП(б)-эйн Центральна Комитедэй тогтоол

Колхозно байгуулалтын илаһанай ба ехэ механизированна газартаряалангые байгуулһанай үндэһэ һуури дээрэ, зүүн районууд хадаа хүдөө ажахын нилээд дэбжэлтэ туйлаа гэжэ СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-эйн ЦК тэмдэглэнэ. Дайнай урда тээхи үетэй сасуулан харабал, тарилгын площадь 2-һоо үлүү дахин ургаа, гансал хоёрдохи табанжэл соо 7 миллион шахуу гектар шэнэ газар ашаглалгада оруулагдаа, тарияанай ургаса дээшэлээ. Советскэ засагай жэлнүүдтэ ороо-һото культуранууудай валовой сбор 4 дахин шахуу ургаһан ба 1938 ондо нэгэ хахад миллиард пуд болоһон байна.

Тиихэтэй хамта, СССР-эй СНК ба ВКП(б)-эйн ЦК болбол зүүн районуудай хүдөө ажахыда серьезно дутагдалнуудай байһаниие элирүүлбэ: намарай пар хахалалгын план жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй; пар элдүүрилгэ доодо хэмжээдэ байна; намарай ба хабарай парые гүйхэнөөр хахалалга үшөө хэрэглэгдэһээр: ороо-һото культуранууд хэдэн жэл соо нэгэл газартаа дахин дахин таригдана, энэ хадаа полиин буртаг үбһөөр дүүрэхэ ябадалда хүргэнэ; хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэһэнһээ ба хабарай парай ехэ байһанһаа боложо, тарилгын болзор удаарана; тиигээд колхозууд ба совхозуудта хуряалгын болзорнуудай удаарһанай результадта жэл бүри ургаса ехээр гээгдэнэ.

Зүүн районуудай хүдөө ажахыдахи эдэ бүхы томонууд дутагдалнуудай түлөө СССР-эй Наркомзем, Наркомсовхоз, тэрэшэлэн хизаарнуудай ба областьнуудай хүтэлбэрилхы советскэ ба партийна органууд харюусаха байна.

Гэхэтэй хамта, хүдөө ажахын дээдэ механизацитай, сагай уларилай таарамжатай һайн условинуудтай ба үшөө элдүүрилээн хэрэглэгдээгүй үрэжэлтэ газараар тон элбэг, Союзай зүүн районууд болбол ургасые үшөө бүри дээшэлүүлхэ ба ороо-һото культуранууудай, илангаяа хабарай шэниисын валовой сборые ехэдхэхэ туйлай ехэ аргабайдалтай байна.

СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-эйн Центральна Комитет болбол, тарияанай ургасые нэгэ гектарһаа, дунда жэшээгээр 15-16 центнер хүртэр дээшэлүүлхэ зорилгые хүтэлбэрилхы партийна ба советскэ организацинуудай урда, СССР-эй зүүн районуудахи областьнууд ба хизаарнуудай колхозууд ба совхозуудай урда табиин,—тогтооно:

Ургасые дээшэлүүлхэ ба шэнэ газарнуудые ашаглаха хэмжээнүүд тухай

СССР-эй Наркомземые, СССР-эй совхозуудай Наркомадые, ВКП(б)-эйн Обкомууд ба Крайкомуудые, областной ба хизаарай түйсэдкомуудые, Казахска ССР-эй Совнаркомые ба компартиин ЦК-е уялгалха:

1. Союзай зүүн хизаарнууд ба областьнуудай колхозууд ба совхозуудта 1942 оной һүүл болотор залежна, бүтэн ба үнин хахалагдаһан газарнуудые хэрэглэн, тарилгын газарай площадиие 4345000 гектараар ехэдхэхэ. Энээнэй 1422 мянган гектарыень—1940 ондо, 1458 мянган гектарыень—1941 ондо ба 1465 мянган гектарыень—1942 ондо ашаглахаар хараалан, эдэнние хизаарнууд ба областьнуудта доорозаагдаһан ёһоор хубааха (мянган гектараар):

Хизаарнууд ба областьнуудта	1940 он колхозуудта	1940 он совхозуудта	1941 он колхозуудта	1941 он совхозуудта	1942 он колхозуудта	1942 он совхозуудта
Челябинска область	115	69	115	60	135	50
Омско область	200	59	175	35	145	35
Новосибирска область	210	50	200	40	200	40
Алтайска хизаар	290	54	278	30	300	30
Красноярска хизаар	100	38	125	40	80	40
Казахска ССР-эй зүүн—хойто областьнууд	127	110	260	100	300	110

Тарилгын газарые үргэдхэлгэ хадаа тэдэниие ашаглалгада ехэ гаргаша хэрэглэхэгүй районуудта ба газар дээрэ, түбхын түрүүн хэгдэхэ байна. Хүдөөажахын хүдэлмэриинүүдэй бухы үе соо машинно-тракторна паркые ба хүдэлмэришэнэй хүсые бүри хүсэдөөр ба тэгшээр хэрэглэхын тулада, бүтэн ба залежа газарнуудай хахалалгые бухы зундаа ябуулха.

2. Зүүн районуудта ороо-һото культуранууудай тарилгын площадиие 1941 ондо 17865 мянган га, 1942 ондо 18830 мянган га болгохо, энээниие доорозаагдаһан ёһоор хизаарнуудта ба областьнуудта хубааха:

Хизаарнууд ба областьнууд	1941 ондо	1942 ондо
Челябинска область	3109 мянг. га	3240 мянг. га
Омско область	2690 мянг. га	2800 мянг. га
Новосибирска область	2940 мянг. га	3140 мянг. га
Алтайска хизаар	3490 мянг. га	3650 мянг. га
Красноярска хизаар	1800 мянг. га	1900 мянг. га
Казахска ССР-эй зүүн—хойто областьнууд	3835 мянг. га	4100 мянг. га

3. Эдэ областьнууд ба хизаарнуудта тарияанай валовой сборые 1943 ондо доорозаагдаһан хэмжээндэ хүргэхэ (миллион пуд):

Челябинска областьдо—325
Омско областьдо—280
Новосибирска областьдо—320
Алтайска хизаарта— 370
Красноярска хизаарта—190

Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнуудта—390.

4. Сэбэр парай нэгэ-хоёр поленуудһаа олонжэлэй ногоонуудай хоер поледо хүртэр ба ороо-һото, техническэ культуранууудай 4-һөө 6 поленуудта хүртэр зүб севооборотдые бухы колхозуудта ба совхозуудта эрхилхэ. Талын газарай районуудай зарим колхозуудта ба олон малнуудтай, малажалай совхозуудта олонжэлэй ногоонуудай гурбан поленуудтай севооборотдые эрхилжэ болохо. Олон жэлэй ногоонууд болбол севообород соогоо полиие бүхэлөөрэншье, хахадааршье эзэлжэ болохо байна.

Талын зонодо—гол түлэб 9-10 польно, ойтой талын зонодо—8-9-10 польно ба тайгашадарай зонодо—7-8-9 польно севооборотдуудые олонжэлэй ногоонуудтайгаар ба сэбэр парнуудтайгаар эрхилхэ. Колхозуудай ажахын саашанхи хүгжэлтын условинуудта таарадаг ба, колхозууд, совхозуудахи долоон полетай севооборотдуудые тэрэ зандань бэлигаха.

5. Севооборотдые эрхилхэдээ, намарай (хара тарияанай ба шэниисын) тарилгын площадиие нэгэ поледо хүргэжэ ба намарай культурын бэхи ургасатай колхозуудта хоёр поледо хүргэжэ, намарай тарилга үргэдхэлгые хараалхыень, „СССР-эй зүүн районуудта намарай тарилгые үргэдхэхэ ба тэдэнэй ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай" СССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-эйн ЦК-гай 1939 оной январиин 4-нэй тогтоолдо нэмэлтэ болгон, колхозуудта дурадхаха.

6. 1940 ондо, областьнууд ба хизаарнуудай, доорозаагдаһан тоото колхозуудта ба совхозуудта севооборотдые эрхилхэ:

Хизаарнууд ба областьнууд	Колхозуудай тоо	Совхозуудай тоо
Алтайска хизаар	500	16
Красноярска хизаар	300	12
Новосибирска область	450	26
Омско область	500	10
Челябинска область	400	21
Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнууд	500	30

Зүүн районуудай бухы колхозууд ба совхозуудта севооборот эрхилэлгые гурбан жэлэй болзор соо дүүргэхэ. Поленуудые натураарань таһалан хубааһан жэлһээ тоолохоор, тогтоогдоһон севооборотдо оролгын (тэдэниие ашаглалгын) үе хадаа колхозууд ба совхозуудта, ёһоолон, 4 жэлһээ удаан бэшэ байха ёһотой гэжэ тогтоохо.

7. Колхозууд ба совхозуудта севооборотдые хараалан зохёохын тулада, ороо-һото культуранууудай, намарай тарилганууудай, олонжэлэй ногоонуудай ба тэжээлэй культуранууудай тарилганууудай площадиин ба шэнэ газарнуудые ашаглалгын хэмжээе гурбан һарын болзор соо районуудта хүргэхыень СССР-эй Наркомземые, Наркомсовхозые, хизаарнуудай ба областной түйсэдкомуудые уялгалха.

8. Зүүн районуудта севооборотдые эрхилхэдээ „Украинска ССР-эй колхозуудта зүб севооборотдые эрхилхэ тухай" СССР-эй Совнаркомой тогтоолой 18 пунктаар тогтоогдоһон, севооборотдые хараалан зохёохо ба эрхилхэ гуримые хэрэглэхэ.

9. Колхозууд ба совхозуудта севооборотдые эрхилхэ доорозаагдаһан хэмжээнүүдые ябуулхыень, СССР-эй Наркомземые, Наркомсовхозые, Казахска ССР-эй СНК-е, областной ба хизаарнуудай түйсэдкомуудые уялгалха:

а) севооборотдые эрхилэлгээр доорозаагдаһан тоото агрономуудай ба газар эсхэмжэлэгшэдэй һарын бэлэдхэлгые үнгэргэхэ:

Хизаарнууд ба областьнууд	агрономууд	газар эсхэмжэлэгшэд
Алтайска хизаар	120	100
Красноярска хизаар	100	80
Новосибирскэ область	130	70
Омско область	150	50
Челябинска область	140	50
Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнууд	175	130

б) севооборотдуудай поленуудые хэмжэлгээр, газар эсхэмжэлэгшэдтэ туһалхын тулада колхоз бүрэдэ 2 хүнһөө үсөөн бэшэ колхозно хэмжүүршэдые бэлэдхэхэ;

в) 1940 ондо 100 технигүүд-газар эсхэмжэлэгшэдые бэлэдхэхэ жэлэй курснуудые Омско хүдөөажахын институдай дэргэдэ, 200 технигүүд-съемщигүүдые бэлэдхэхэ жэлэй курснуудые Ачинска, Тюменскэ ба Томско газар эсхэмжэлгын техникумүүдэй дэргэдэ эмхидхэхэ.

10. Зүүн районуудай колхозуудта ба совхозуудта хабарай культуранууудай нилээд хубиинь хабарай хахалалгаар үйлэдэгдэдэг, тэрэ мүнөө байгаа гуримые усадхаха. 1941 онһоо эхилээд, хабарай культуранууудай тарилга болбол гол түлэб намарай пар дээрэ таригдаха ба 1943 ондо бухы хабарай культуранууудай тарилгые имагта намарай пар дээрэ оруулха гэжэ тогтоохо.

1940 ондо намарай пар ба пар хахалалгын площадиие колхозууд ба совхозуудта доорозаагдаһан хэмжээгээр (мянган гектараар) баталха:

Хизаарнууд ба областьнууд	намарай пар хахалалгын площадь: колхозуудта	намарай пар хахалалгын площадь: бухы системын совхозуудта	парай площадь: колхозуудта	парай площадь: бухы системын совхозуудта
Алтайска хизаар	2120	210	866	112
Красноярска хизаар	810	140	500	100
Новосибирска область	1472	210	800	100
Омско область	1594	246	750	100
Челябинска область	1599	320	850	213
Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнууд	2156	283	900	208

Хабарай парай хэмжээгэй бага болохотой ба намарай хахалалгын площадиин нилээд ехэ болохотой дашарамдуулан, зүүн районуудай колхозуудта ба совхозуудта намарай пар хахалалгые июлиин 1-һээ эхилхэ ба октябриин 15-да дүүргэхэ гэжэ тогтоохо.

Намарай пар хахалалгаар уялгата даабари болгон, зүүн районуудай колхозуудта сезон соо, хүдэлмэриин мориин бүридэ 4 гектарһаа доошо бэшые хахалхаар тогтоохо.

11. Колхозууд ба совхозуудта пар ба намарай парые гүйхэнөөр хахалалгые хорижо, хахалалга хадаа хутагатай плугаар аад, 20-22 сантиметрһээ гүйхэн бэшээр хахалагдаха ёһотой, хэрбээ хахалагдахаар слойнь бага байгаа һаань, тэрээниие шандань хүртэр хахалан, хахалагдахаар слойень дамжуулан гүнзэгыдхэхэ ёһотой гэжэ тогтоохо. Параа борнойлолготойгоор 2-3-һаа үсөөн бэшэ культивнацижа, парайгаа буртаг үбһэгүй ба һэрэгэр байлгые хангаха.

12. Союзай зүүн районуудта намарай пар ба пар хахалалгын гүнзэгые ехэдхэхэтэй дашарамдуулан, пар ба намарай пар хахалалгын гектар бүридэ горючи гаргалгын дээшэдхэгдэһэн нормонуудые тогтоохо.

(Үргэлжэлэлэнь 2-дохи нюурта).

СССР-эй зүүн районуудай: Алтайска ба Красноярска хизаарнуудай; Новосибирскэ, Омско, Челябинска областьнуудай; Акмолинска, Павлодарска, Хойто-Казахстанска, Кустанайска, Семипалатинска ба Зүүн-казахстанска областьнуудай колхозууд ба совхозуудта

Таряан ажалые саашадань дээшэлүүлхэ тухай

ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй ба ВКП(б)-эйн Центральна Комитедэй тогтоол

Хизаарнууд ба областьнууд	тракторнуудай марка: СТЗ-ХТЗ	ЧТЗ-ЛИГР	СТЗ-НАТИ	ЧТЗ-ДИЗ
	килограммаар			
Алтайска хизаар	20,2	16,4	16,6	10,2
Новосибирскэ область	21,0	16,8	16,9	10,5
Омско область	20,5	16,6	16,7	10,3
Челябинска область	20,8	16,4	16,6	10,2
Красноярска хизаар	21,2	17,0	17,2	10,7
Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнууд	21,1	16,9	17,0	10,6

Хутагатай плугаар хахалхадаа, горючи гаргалгын нормонуудые хутагагүйгөөр хахалалгада тогтоогдоһон нормонуудһаа 6 процент нэмэн дээшэлүүлхэ.

13. Намарай пар хахалалгада хүдэлмэрилһэн трактористнуудые урмашуулхын зорилгоор, тогтоохо: зүүн районуудай МТС ба совхозуудай трактористнууд болбол „СХТЗ“ трактораар 100 га, „СТЗ-НАТИ“—200 га газогенераторна „СТЗ Нати“—150 га, лигроинова „ЧТЗ“—320 га, дизельнэ „ЧТЗ“—350 га ба газогенераторна „ЧТЗ“ трактораар—250 габаа үлүү хахалһан газарайгаа гектар бүриин түлөө, тогтооһон мүнгэн түлэбэридөө 20 процентын нэмэлтэ абаха.

14. Бүхы намарай пар ба нарай хабарай борнойлолгые парай далангай хатажа эхилһэн сагһаа хойшо гурбан үдэрһөө хожом бэшэ дүүргэхэ. Полние буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхын тулада намарай нарай хабарай культивизацине үргэнөөр хэрэглэхэ. Хэрээһээжэ ба дүтэ рядтайгаар таридаг аргануудые, намарай ба хабарай культурануудай бултайжа байхадань борнойлолгые ба тэдэндэ подкормка хэлгые колхозууд, совхозуудта хэрэглэхэ.

Колхоз ба совхоз бүридэ хабарай колосто культурануудай тарилые, тарилгын хүдэлмэринүүдэй эхилһэнһээ хойшо 8-10 үдэрһөө удаан бэшэ болзор соо дүүргэхэ.

15. Тарла хуряалгые хүнгэдхэхын тулада, хабарай шэнисын хоёр сортнуудые — бүри эртэ ба бүри орой эдеэшэхэ боллортойгоор тарихыень колхозуудта ба совхозуудта дурадхаха.

16. Звено гү, али бригада соогоо, ургасын тогтоогдомол планһаа үлүүлэн абаһан орооһото ба орооһото-бобово культурануудай центнер бүриинь түлөө,—колхозно бригадануудай звенонуудта гү, али бригадануудта хүдэлмэрилдэг колхозниигуудай ажалта үдэрнүүдтэнь—2-3 ажалта үдэрые нэмэжэ олгохыень СССР-эй зүүн районуудай колхозуудта дурадхаха. Ургасын планиие үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө нэмэжэ олгогдоһон ажалта үдэрнүүдые, звеногой гү, али бригадын член бүриин олоһон ажалта үдэрнүүдэй бүхы дүнтэй зохилдуулагдан, тэдэнэй дунда хубааха.

Тэрээнһээ гадна, звеногой хүтэлбэрилэгшэдэ—звеное хүтэлбэрилһэнэйнь түлөө—бүхы звеногойнь олоһон ажалта үдэрнүүдэй 2-3 процент хэмжээтэйгээр нэмэлтэ ажалта үдэрые олгохо.

17. Ургасые дээшэлүүлгэдэ зүүн районуудай колхозуудай бригадирнуудые урмашуулхын зорилгоор, бригадада хабаатай тарилгын ургасын планиие гол культурануудаар 10 процент үлүүлэн дүүргээ һаань—50-60 ажалта үдэр хэмжээтэйгээр, ургасын планиие 10-һаа 20 процент хүртэр үлүүлэн дүүргээ һаань—75-90 ажалта үдэр хэмжээтэйгээр ба ургасын планиие 20 процентээр ба үшөө ехээр үлүүлэн дүүргээ һаань—100-120 ажалта үдэр хэмжээтэйгээр шагналалые жэлэй эсэстэ полеводческо бригадын бригадирта, тогтоогдомол саг үргэлжын түлэбэриһөө гадуур, үгэхыень колхозуудта дурадхаха.

18. Хушалтагүй обин дээрэ тарла хадагалалтые тохёолдуулхагүйгөөр, суглуулагдаһан тарла хаталгые полеводческо бригадануудта ба обингууд дээрээ хушалтата һарабшануудаар хангахаар хараалан, хушалтата һарабшануудай барилгые хангахыень колхозуудта дурадхаха ба совхозуудай директорнуудые уялгалха.

Тарла хатааха стандартна байрануудай (сушилкануудай) түхэлмэлтые энэ жэлэй майн 15 хүртэр баталхыень СССР-эй Наркомземдэ даалгажа, 1940-1941 оной торшо соо тарла хатаахаар иимэн байрануудые колхозуудта ба совхозуудта барилгые хангаха.

19. Колхозууд ба совхозуудай поле шадар ба поле дээрэ байһан, моден халхын полоса болохо удхашанартай ой модонуудые ба бургааһануудые отолдог ябадалые хорихыень зүүн хизаарнуудай ба областьнуудай гүйсэдкомуудые, Казахска ССР-эй СНК-е уялгалха, гахатай хамта, ой модо отолһон зэмэтэниие хуулиин харюусалгада хабаадуулха.

20. 1940 онһоо эхилээд, Барабинска ба Кулундинска талануудта ба Хакасска автономно областьдо ирригационно хүдэлмэринүүдые ябуулха тухай дурадхалые хизаарнуудай ба областьнуудай гүйсэдкомуудтай суггаа хараалхыень ба энэ оной июлиин 1 болотор СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи Экономсоведтэ табихыень СССР-эй Наркомземдэ даалгаха.

II.

Тракторнууд ба комбайнуудай хэрэглэлгые ба ремонтолгые һайжаруулха тухай

1. 1940 ондо трактор бүриин сезон соохи фактическа бүтээсэдэ 1939 оной фактическа бүтээсэдэ ороходоо 10 процентһээ бага бэшэ ба комбайн бүриин үдэрэй бүтээсые 15 процентһээ бага бэшэ дээшэлэлые түйлахыень СССР-эй Наркомземые, совхозуудай Наркомадые, партийна, советскэ органуудые, МТС ба совхозуудай директорнуудые уялгалха.

2. МТС-эй машинна паркые нэмээхын тулада ба шэнэ газарнуудые ашаглан хэрэглэхын тулада, 1940 ондо доорозаагдаһан тоото машина зэбсэгүүдые зүүн районуудта табихыень ба эльгээхыень СССР-эй Наркомземые уялгалха:

Дизельнэ „ЧТЗ“ тракторнууд—870

Газогенераторна „ЧТЗ“ тракторнууд—635

Карбюраторна „СТЗ-НАТИ“ тракторнууд—1100

Газогенераторна „СТЗ-НАТИ“ тракторнууд—1445

«Универсал» тракторнууд—2440

Хутагануудтай 5 корпусно плугууд—5295

Бургааһа хададаг плугууд—400

Үндэһэ арилгадаг машинанууд ба тросууд—75

Ороoһото культурануудай тарилгын сеялкэнүүд—6300

Культиваторнууд—3470

Дисэтэй борнойнууд—700

Комбайнууд—3150.

Тракторнууд ба комбайнуудые хизаарнуудта ба областьнуудта, доорозаагдаһан ёһоор хубааха:

	„ЧТЗ“ дизельнэ	„ЧТЗ“ газогенер.	„СТЗ-НАТИ“ карбюр.	„СТЗ-НАТИ“ газогенер.	„У—2“	комбайнууд
Алтайска хизаар	225	200	230	270	50	630
Красноярска хизаар	—	70	170	430	40	665
Новосибирскэ область	150	120	230	320	100	1000
Омско область	170	130	270	325	100	595
Челябинска область	250	115	150	110	150	260

Шэнэ газарнуудые ашаглан хэрэглэхын тулада, 1940 оной планда нэмэлтэ болгон, иимэнүүд машина ба зэбсэгүүдые: дизельнэ „ЧТЗ“ тракторнуудые—75, карбюраторна „СТЗ-НАТИ“ тракторнуудые—50, хутагануудтай 5 корпусно плугуудые—200, дисэтэй борнойнуудые—75, бургааһа хададаг плугуудые—50-ые Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнуудта эльгээхэ.

1940 оной планда нэмэлтэ болгон 595 тракторнуудые, тэрэнэй тоодо—190 дизельнэ „ЧТЗ“ тракторнуудые бүтээн гаргахыень СССР-эй дунда машинабайгуулгын Наркомадта даалгаха.

3. Мүнөө байгаа МТС-үүдые томобошо болголгые хараада абан, 1940-1941 онуудта 136 шэнэ МТС-үүдые эмхидхэхыень СССР-эй Наркомземдэ даалгажа, эдэниие доорозаагдаһан ёһоор хизаарнуудта ба областьнуудта хубааха:

	1940 он	1941 он
Челябинска область	5	12
Омско область	7	13
Новосибирскэ область	10	26
Алтайска хизаар	6	11
Красноярска хизаар	3	8
Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнууд	8	27

4. Доорозаагдаһан тоото машинно-тракторна мастерскойнуудые байгуулхыень СССР-эй Наркомземдэ дурадхажа, эдэниие хизаарнууд ба областьнуудта хубаахань:

	1940 он.	1941 он.
Челябинска область	10	35
Омско область	14	26
Новосибирскэ область	13	37
Алтайска хизаар	13	47
Красноярска хизаар	10	25
Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнууд	8	51

5. Полевой хүдэлмэриин үедэ тракторнуудай ба хүдөөажахын зэр-зэбсэгүүдэй бага зэргын ремонтые хангахын тулада, зүүн районуудта 300 шэнэ нүүдэл автомастерскойнуудые 1940 оной июниин 1 болотор эмхидхэхыень СССР-эй Наркомземые уялгалан, эдэниие доорозаагдаһан ёһоор хизаарнуудта ба областьнуудта хубааха: Алтайска хизаарта—60, Красноярска хизаарта—30, Новосибирскэ областьдо — 60, Омско областьдо—35, Челябинска областьдо—40, Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнуудта—75.

6. Зүүн хизаарнууд ба областьнуудта хүдэлмэрилхыень тулада, 1940 ондо—292 инженернүүд-механизаторнуудые, 196 агрономуудые, 1941 ондо—484 инженернүүд-механизаторнуудые, 192 агрономуудые ба 8 газар эсхэмжэлэгшэдые эльгээхыень СССР-эй Наркомземые уялгалха, эдэниие доорозаагдаһан ёһоор хизаарнууд ба областьнуудта хубааха:

	1940 он: инженернүүд-механизаторнууд	агрономууд	газар эсхэмжэлэгшэд	1941 он: инженернүүд-механизаторнууд	агрономууд	газар эсхэмжэлэгшэд
Красноярска хизаар	38	34	12	76	68	24
Алтайска хизаар	56	29	10	112	58	20
Новосибирскэ область	37	20	16	74	40	32
Омско область	35	18	10	70	36	20
Челябинска область	32	29	10	64	58	20
Казахска ССР-эй зүүн-хойто областьнууд	94	66	36	188	132	72

1940 ондо зүүн областьнуудай совхозуудта 77 инженер-механизаторнуудые, 140 агрономуудые эльгээхыень совхозуудай Наркомадта даалгаха.

7. Дунда квалификациин агрономууд ба механигуудые бэлэдхэхэ шэнэ 3 техникумүүдые 1941 ондо нээхыень, мүн тэрэшэлэн хүдөө ажахын инженернүүд-механизаторнуудые бэлэдхэхын тулада Новосибирскэдэхи хүдөөажахын институдай дэргэдэ механизациин факультет нээхыень РСФСР-эй Совнаркомдо ба СССР-эй Наркомземдэ даалгаха.

СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ
В. МОЛОТОВ.

ВКП(б)-эйн Центральна Комитедэй секретарь
И. СТАЛИН.

1940 он, апрель 27.

Финансова кампаниин түрүүшүүл

Тунхэнэй аймагай сомсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр ба налоговой агентнууд, 1940 оной 1-дэхи кварталай финансова кампаниин плануудые саг болзор соонь 100 процент дүүргэхын түлөө өөһэд хоорондоо социалистическа договорнуудые баталһан юм.

Тэдэнэр, эдэ договорнуудаа бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ шадаа. Налоговой агентнууд болбол энэ үе соогоо, колхозниигуудай дунда агитационно ба ойлгуулгын хүдэлмэринүүдые—шухала хэмжээнбуулгануудые хэһэн байна. Хүдэлмэрөө һайнаар ба зүбөөр эмхидхэһэнэйгээ ашаар, зарим агентнууд болбол 1-дэхи кварталай финансова планиие 100 процентһээ үлүүлэн дүүргээ. Жэшээлхэдэ, Еловско сомсоведэй (түрүүлэгшэнь нүх. Усольцев) налоговой агент нүх. Байбородин 1939 оной торшо соо финансова плануудые саг болзор соонь дүүргэһэн ба мүн энэ оной эхин кварталай планиие 104,4 процент дүүргээ. Тэрэшэлэн, тус аймагай сомонуудта хүдэлмэрилдэг налоговой эрхим агентнууд нүхэд Стариков, Шубин (Шемкинскэ сјсовет), Похонов ба бусад болбол плануудаа 100-180 процент хүртэр дүүргэһэн байна.

Эдэнэр, 1940 оной финансова кампаниин плануудые эршэмтэйгээр дүүргэхын түлөө энергичнээр тэмэсэнэ.

Л. Б.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колхозно поле дээрэ, Селенгын МТС-эй замполит нүхэр Дашипылон, тракторно отрядай бригадир нүхэр Галдановта газетэнүүдые үгэжэ байна.
(П. Михайловай фото).

Хабарай тарилга

ПЛАНАА 51 проц. ДҮҮРГЭБЭ

Ново-Селенгинск, апрель 25. (Телефоноор абтаба). Селенгын МТС-эй түрүү трактористнууд болбол Бүхэсоюзна Партийна Конференциин нэрэмжэтэ социалистическэ соревнованида оролсоод, ажалай үндэр показательнуудые түйлана. Жаргалантын сомоной, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой поле дээрэ хүдэлмэрилдэг, тракторна № 5 бригада (бригадирынь нүх. Бадмаев) болбол условно трактор бүхэндэ 90 гектар хахалжа, хабарай тракторна хүдэлмэринүүдэй планиие 125 проц. дүүргэжэ байна. Тракторист Будеев болбо[л] долоон үдэрэй торшо соо 51[...] килограмм горючи экономилжо, 94 гектар (70 нормотой а[...]) хахалба. Мүн, Батожабайшы[н] бригада һайнаар хүдэлмэрил[на.] Тэрэ № 7 бригадын трактористнууд Ковшин, Григорьев, Суслов гэгшэд нормоо 170-180 проц. дүүргэнэ. Трактористнуудай орденостой ажалай ашаар, Селенгын МТС болбол хабарай тракторна хүдэлмэринүүдэй планиие 51 процент (апрелиин 24) дүүргэбэ.

Сод. Шарапов

Боргойн совхоздо

Боргойн совхозой 3340 гектар поле дээрэ тарилгын хүдэлмэринүүд хахад һарын саад тээ эхилээ һэн. Мүнөө полиинь гурбанай нэгэ хуби таригдаа. 6 жэлэй стажтай тракторист, ордено Цыретаров болбол түрүүшын үдэрһөө хойшо „ЧТЗ“ трактораар нормоо 3 дахин үлүүлэн дүүргэнэ. Хүдэлмэриинь шанар һайн гэжэ сэгнэгдэнэ. Солото ба опытно тракторист Цыретаровай жэшээгээр, совхозойнь түрүү трактористнууд Москвитин, Меньшиков, Гармажапов гэгшэд һайнаар, бүтээсэтэйгээр ажаллана.

Зүгөөр, совхозой дирекци (директор нүх. Очиров) болбол трактористнуудай үшөө һайнаар хүдэлмэрилхэ хэрэгтэ, культурна зохид услови ханганагүй. Эдеэ хоол һайжаруулхын тула тусхай анхарал табинагүй, оперативна хэмжээнүүдые абанагүй.

Г. Жербаев.

ХУДАЛ МЭДЭЭ ҮГЭНЭ

Хори, апрель 25. (Манай спецкорһоо, телефоноор абтаба). Дунда-Худанай колхозууд «Тарилгада агротехникые бүдүүлигээр эбдэһэн фактнууд тухайда» ВКП(б)-эйн Обкомой бюрогой тогтоолые хазагайруулна. Тэдэнэр үрэһөө хороор угаангүй тарина. Харин тиихэдэнь, тус сомоной совет болбол заагдаһан зүтар фактые далдалжа, «300 центнер үрэһые хорооор угаажа тариба» гэһэн мэдээ АЗО-до эльгээһэн байна.

Вас. Галданов.

Майн урда тээхи социалистическэ соревновани

МЕДАЛЬТА СТАХАНОВЕЦ РЕУТ

Нүхэр Федор Степанович Реут болбол 1935 ондо Улан-Удын Паровоз-Вагонно Заводой кузнечна цехтэ түмэршэ дархаар хүдэлмэрилжэ эхилһэн юм. Энэ специальностяар хүсэд һайн дүршэлтэй бэшэшье һаа, хүдэлмэрилһэн сагһаа хойшо үйлэдбэриин толотомо амжалтануудые түйлажа, түрүү дархашуулай зэргэдэ тоологдодог болоо.

Нүхэр Реут хадаа манай заводой эрхим стахановец, инаг нүхэрнай—гэжэ Улан-Удын ПВЗ-эйн бүхы хүдэлмэришэд мэдэхэ болонхой. Жэшээтэ һайн стахановска хүдэлмэриинь тус заводой управлени эрхимээр сэгн[эжэ], тэрээниие хэдэн удаа шаг[на]һан бэйнэ. Правительство болбо[л] Федор Степановичые оронойго[о] социалистическэ транспортын со[...] хүнүүдэй нагэндэ тооложо, дээд наградаар—„Ажалай отличник тү[...]лөө“ медаляар шагнаа һэн.

Мүнөө нүхэр Реут болбол со[]циалистическэ соревнованиин тү[]доро, үйлэдбэриин үндэрнүүд пок[а]зательнуудые түйлана. Тэ[рэ] бүринхгөө нормые 150-200 процент дүүргэдэг. Апрель һарынгаа д[...]бариие 250 процент дүүрг[э...] байна.

Биаьяев.

Һайнаар хүдэлмэрилнэ

Буриногопромсоюзай системын „Пищевкуспром“ промартелиин коллективэй дунда Майн 1-нэй урда тээхи социалистическэ соревновани үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэгдээ.

Артелиин бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондо конкретнэ уялгануудтай соцдоговорнууд баталагданхай юм. Эрхим стахановцууд нүхэд Антонов, Кадошников, Жанжин ба бусад болбол үйлэдбэриин эрхим показательнуудые түйланад.

Стахановец-комсомолец нүх. Кадошников апрель һарын[]гаа планиие 135 процент дүүрг[...] Кадошниковай бүтээн гарга[...] продукциинь эрхим шанар[...] байдаг. Тэрэ болбол хүдэлмэриин[...] сагые дэмы үнгэргэдэггүй ба прог[ул]ьщигуудтай эрид тэмэсэлдэ акти[в]наар хабаадалсадаг юм. Энэ пр[...] артелиин стахановцууд, түй[...]һан амжалтануудаа бүхэжүү[л]гын түлөө эрмэлзэнэд.

Ц. Дор.

Б.-М. ГҮРЭНЭЙ ФИЛАРМОНИДО

Бурят-Монголой гүрэнэй филармонидо 250 шахуу хүн һуралсана. Хоортонь—120, арадай инструментнүүдэй оркестрто—80, солистнууд 9. Мүнөө хооройхидонь декадада бэлэдхэлгээр „Энхэ булат баатар“ пьесын дуунуудые һуралсана. Арадай инструментнүүдэй оркестрэйхид, өөһэдынгөө дундаһаа дирижернуудые бэлэдхэнэ. Мүн симфоническа оркестрэйхидэнь хэдэн олон концертнүүдые городой ажалшадта харуулхаар хара[ажа] байна.

Эдэнэй дунда һайнаар һура[]садаг хүнүүд олон. [...] наһатай колхозник Лаврент[ий] Васильевич Бекшиев болбол „[...]рабас“ гэжэ музыкальна инстр[у]ментээр наадалгые һайнаар ш[у]далаа.

О. Г.

Харюусалгата редактор
Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции г. Улан-Удэ, Каландарашвили, 19. Телефоны: секретариат—3-44; отдел партийной жизни и агитации и пропаганды 7-55 — 2 зв.; Сельхоз отд. — 7-55; отдел кадров и писем — 5-02.

Типография НКМП. Уполномоченный Бурглавлита М 396